

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 2ας Απριλίου 2020¹

Υπόθεση C-186/19

**Supreme Site Services GmbH,
Supreme Fuels GmbH & Co KG,
Supreme Fuels Trading Fze
κατά
Supreme Headquarters Allied Powers Europe**

[αίτηση του Hoge Raad der Nederlanden
(Ανώτατου Δικαστηρίου των Κάτω Χωρών)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 1, παράγραφος 1 – Έννοια “αστικών και εμπορικών υποθέσεων” – Ασφαλιστικά μέτρα – Διαδικασία για την άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου – Αίτηση ασκηθείσα από διεθνή οργανισμό – Πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας – Έννοια – Δίκη επί της κύριας υποθέσεως με αντικείμενο την αναγνώριση συμβατικής απαιτήσεως – Παράδοση καυσίμων στο πλαίσιο ειρηνευτικής αποστολής – Ασυλία εκτελέσεως υπέρ του εν λόγω διεθνούς οργανισμού»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης, την οποία υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών), αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 24, σημείο 5, του κανονισμού (ΕΚ) 1215/2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις².

2. Η εν λόγω αίτηση προδικαστικής απόφασης υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων την οποία κίνησε το Supreme Headquarters Allied Powers Europe (Ανώτατο Στρατηγείο Συμμαχικών Δυνάμεων Ευρώπης, στο εξής: SHAPE), ένας διεθνής οργανισμός, προκειμένου να επιτύχει την άρση της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου η οποία είχε επιβληθεί επί λογαριασμού μεσεγγυήσεως από τις Supreme Site Services GmbH, Supreme Fuels GmbH & Co KG και Supreme Fuels Trading Fze, τρεις εταιρίες εδρεύουσες αντιστοίχως στην Ελβετία, στη Γερμανία και στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (στο εξής, από κοινού: Supreme), καθώς και την επιβολή, έναντι της Supreme, απαγορεύσεως διενέργειας περαιτέρω συντηρητικών κατασχέσεων βάσει των ιδίων πραγματικών περιστατικών. Η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου είχε διαταχθεί κατόπιν

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2012 (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

αιτήσεως της Supreme, υποβληθείσας επίσης ενώπιον του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, εν αναμονή εκδόσεως αποφάσεως επί της κύριας διαφοράς εκ συμβάσεως μεταξύ των Supreme και SHAPE σχετικά με την πληρωμή του τιμήματος καυσίμων τα οποία είχαν παραδοθεί για τις ανάγκες ειρηνευτικής επιχείρησης του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) στο Αφγανιστάν.

3. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο πλείονα προδικαστικά ερωτήματα. Ειδικότερα, με τα προδικαστικά ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, λαμβανομένου υπόψη ότι ο λογαριασμός μεσεγγυήσεως, επί του οποίου είχε επιβληθεί η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου, τηρούνταν σε τράπεζα στο Βέλγιο, αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, δυνάμει του άρθρου 24, σημείο 5³, του κανονισμού 1215/2012, για την άρση της εν λόγω κατασχέσεως έχουν τα βελγικά δικαστήρια.

4. Η απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα προϋποθέτει να απαντηθεί προηγουμένως το ερώτημα αν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, υπάγεται στην έννοια των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτού. Οι αμφιβολίες που διατηρεί επ' αυτού το αιτούν δικαστήριο οφείλονται στο γεγονός ότι το SHAPE, προς στήριξη της αιτήσεώς του ασφαλιστικών μέτρων, επικαλέστηκε την ασυλία εκτελέσεως της οποίας απολαύει δυνάμει του διεθνούς δικαίου.

5. Κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, οι παρούσες προτάσεις θα επικεντρωθούν στο σχετικό με την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

6. Στο τέλος της αναλύσεώς μου, θα προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το ζήτημα εάν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, με την οποία ζητείται η άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, εμπίπτει στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» εξαρτάται από τη φύση του δικαιώματος, στη διασφάλιση του οποίου απέβλεπε η εν λόγω συντηρητική κατάσχεση, καθώς και από το κατά πόσον το δικαίωμα αυτό πηγάζει από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφραση δημόσιας εξουσίας, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει, λαμβανομένης υπόψη της εξαιρέσεως σχετικά με «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας» που προβλέπεται στη διάταξη αυτή.

7. Ειδικότερα, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη μου, το γεγονός ότι ένας διεθνής οργανισμός επικαλείται την ετεροδικία της οποίας ισχυρίζεται ότι απολαύει δυνάμει του διεθνούς δικαίου δεν είναι καθοριστικό για τους σκοπούς της αναλύσεως αυτής και δεν δύναται να εμποδίσει το εθνικό δικαστήριο να κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του κανονισμού 1215/2012.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Ο κανονισμός 1215/2012

8. Η αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού πρέπει να καλύπτει όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα [...]».

3 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 24, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι, όσον αφορά την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων, αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους εκτέλεσης της αποφάσεως, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία των διαδίκων.

9. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει, ιδίως, φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (*acta jure imperii*).»

B. Το ολλανδικό δίκαιο

10. Το άρθρο 700 του Nederlandse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (ολλανδικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, στο εξής: κώδικας πολιτικής δικονομίας) ορίζει τα εξής:

«1) Συντηρητική κατάσχεση επιβάλλεται κατόπιν αδείας του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται ένα ή περισσότερα από τα προς κατάσχεση πράγματα και, σε περίπτωση που η κατάσχεση δεν αφορά πράγματα, του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία του είτε ο οφειλέτης είτε το πρόσωπο ή ένα από τα πρόσωπα εις χείρας των οποίων διενεργείται η κατάσχεση.

[...]»

11. Το άρθρο 705, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας ορίζει τα εξής:

«Ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων ο οποίος έδωσε την άδεια για την κατάσχεση δύναται, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, να ακυρώσει την κατάσχεση κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου, υπό την επιφύλαξη της αρμοδιότητας του δικαστή της τακτικής διαδικασίας.»

III. Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

12. Το SHAPE είναι διεθνής οργανισμός ο οποίος ιδρύθηκε βάσει του πρωτοκόλλου επί του νομικού καθεστώτος των διεθνών στρατιωτικών αρχηγείων των εγκαθιδρυμένων συμφώνως προς την Συνθήκη του Βορείου Ατλαντικού, το οποίο υπογράφηκε στο Παρίσι στις 28 Αυγούστου 1952 (στο εξής: πρωτόκολλο του Παρισιού)⁴. Στο Brunssum (Κάτω Χώρες) έχει συσταθεί περιφερειακό γενικό στρατιωτικό αρχηγείο, ήτοι η Allied Joint Force Command Brunssum (Διακλαδική Διοίκηση Συμμαχικών Δυνάμεων Brunssum, στο εξής: JFCB), που υπάγεται στο SHAPE.

13. Βάσει δύο γενικών συμβάσεων για τη σύναψη παραγγελίας (Basic Ordering Agreements, στο εξής: BOA), η Supreme προμήθευσε στο SHAPE καύσιμα για τις ανάγκες της αποστολής της Διεθνούς Δύναμης Αρωγής για την Ασφάλεια (στο εξής: ISAF) του NATO στο Αφγανιστάν.

14. Τον Νοέμβριο του 2013 η JFCB και η Supreme συνήψαν σύμβαση μεσεγγυήσεως, η οποία προέβλεπε το άνοιγμα λογαριασμού μεσεγγυήσεως σε τράπεζα στο Βέλγιο προς κάλυψη αξιώσεων αποζημιώσεως ή τυχόν άλλων αναπροσαρμογών που θα οφείλονταν ενδεχομένως στην Supreme από τους εξουσιοδοτημένους πελάτες του NATO.

15. Στα τέλη του 2015 η Supreme ενήγαγε το SHAPE και τη JFCB ενώπιον του rechtbank Limburg (πρωτοδικείου Λιμβούργου, Κάτω Χώρες) αξιώνοντας την καταβολή διαφόρων ποσών από τα ποσά που είχαν κατατεθεί στον λογαριασμό μεσεγγυήσεως (στο εξής: δίκη επί της κύριας υποθέσεως). Προς στήριξη της αξιώσεώς της, η Supreme ισχυρίστηκε ότι είχε προβεί βάσει των BOA σε παραδόσεις καυσίμων προς το SHAPE για τις ανάγκες της αποστολής της ISAF στο Αφγανιστάν και ότι το SHAPE και η JFCB δεν είχαν τηρήσει τις υποχρεώσεις τους προς καταβολή του τιμήματος.

⁴ Κείμενο διαθέσιμο στην ακόλουθη διαδικτυακή διεύθυνση: https://www.nato.int/cps/fr/natolive/official_texts_17300.htm

16. Το SHAPE και η JFCB προέβαλαν, από πλευράς τους, ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας, αντιτάσσοντας την ετεροδικία της οποίας, ως διεθνείς οργανισμοί, απολαύουν δυνάμει του διεθνούς δικαίου. Με απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2017 το rechtbank Limburg (πρωτοδικείο Λιμβούργου) έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί των αξιώσεων της Supreme. Στις 4 Μαΐου 2017 το SHAPE άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής.

17. Παράλληλα προς την δίκη επί της κύριας υποθέσεως, κινήθηκαν διαδοχικώς δύο διαδικασίες ενώπιον του rechtbank Limburg (πρωτοδικείου Λιμβούργου), από την Supreme και ακολούθως από το SHAPE.

18. Πρώτον, κατόπιν αιτήσεως της Supreme, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων του rechtbank Limburg (πρωτοδικείου Λιμβούργου), με απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, επέτρεψε στη Supreme να προβεί, βάσει του άρθρου 700 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, σε συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου επί των κατατεθειμένων στον λογαριασμό μεσεγγυήσεως ποσών. Η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου επιβλήθηκε στις 18 Απριλίου 2016.

19. Δεύτερον, στις 17 Μαρτίου 2017 υποβλήθηκε ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου από το SHAPE αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, προκειμένου να επιτύχει την άρση της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου που είχε επιβληθεί επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως και την επιβολή, έναντι της Supreme, απαγορεύσεως διενέργειας περαιτέρω συντηρητικών κατασχέσεων βάσει των ίδιων πραγματικών περιστατικών. Προς στήριξη των αιτημάτων του, το SHAPE επικαλέστηκε την ασυλία εκτελέσεως της οποίας απολαύει βάσει του άρθρου XI, παράγραφος 2, του Πρωτοκόλλου του Παρισιού, το οποίο ορίζει, κατ' ουσίαν, ότι ουδέν μέτρο αναγκαστικής εκτελέσεως δύναται να επιβληθεί σε βάρος γενικού στρατιωτικού αρχηγείου συσταθέντος δυνάμει του Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

20. Με απόφαση της 12ης Ιουνίου 2017 το rechtbank Limburg (πρωτοδικείο Λιμβούργου) έκανε δεκτά τα αιτήματα του SHAPE.

21. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε στις 27 Ιουνίου 2017 από το Gerechtshof 's-Hertogenbosch (εφετείο 's-Hertogenbosch, Κάτω Χώρες).

22. Η Supreme άσκησε, στις 21 Αυγούστου 2017, αναίρεση κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden (Ανωτάτου Δικαστηρίου των Κάτω Χωρών), το οποίο εξέτασε αυτεπαγγέλτως το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας των ολλανδικών δικαστηρίων βάσει του κανονισμού 1215/2012 για την εκδίκαση της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων του SHAPE.

23. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Έχει ο κανονισμός [1215/2012] την έννοια ότι υπόθεση, όπως η υπό κρίση, στην οποία διεθνής οργανισμός ζητεί

- i) την άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου στην οποία προέβη ο αντιδίκος σε άλλο κράτος μέλος και
- ii) την επιβολή, έναντι του αντιδίκου, απαγορεύσεως νέας συντηρητικής κατασχέσεως βάσει των ίδιων πραγματικών περιστατικών,

διευκρινιζομένου ότι οι αιτήσεις αυτές στηρίζονται στην ένσταση περί ασυλίας εκτελέσεως, πρέπει να θεωρηθεί εν όλω ή εν μέρει ως αστική ή εμπορική υπόθεση κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, [του εν λόγω κανονισμού];

- β) Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα 1(α) –και, εάν ναι, ποια– το γεγονός ότι το δικαστήριο κράτους μέλους επέτρεψε τη συντηρητική κατάσχεση λόγω απαιτήσεως που ο αντίδικος υποστηρίζει ότι έχει κατά του διεθνούς οργανισμού, απαιτήσεως για την οποία εκκρεμεί δίκη επί της κύριας υποθέσεως στο εν λόγω κράτος μέλος στο πλαίσιο συμβατικής διαφοράς σχετικά με την πληρωμή του τιμήματος καυσίμων που παραδόθηκαν για τους σκοπούς ειρηνευτικής αποστολής διεξαγόμενης από διεθνή οργανισμό ο οποίος συνδέεται με τον εν λόγω διεθνή οργανισμό;
- 2) α) Εάν η απάντηση στο ερώτημα 1(α) είναι καταφατική, έχει το άρθρο 24, σημείο 5, του κανονισμού 1215/2012 την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο κράτους μέλους επέτρεψε τη συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου και η κατάσχεση αυτή πραγματοποιήθηκε, στη συνέχεια, σε άλλο κράτος μέλος, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση αποφάσεως επί αιτήσεως άρσεως της κατασχέσεως;
- β) Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα 2(α) –και, εάν ναι, ποια– το γεγονός ότι ο διεθνής οργανισμός προέβαλε, στο πλαίσιο της αιτήσεώς του για άρση της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, την ένσταση περί ασυλίας εκτελέσεως;
- 3) Εάν, για την απάντηση στο ερώτημα αν πρόκειται για αστική ή εμπορική υπόθεση κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 ή στο ερώτημα αν πρόκειται για αίτηση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 24, σημείο 5, του εν λόγω κανονισμού, έχει σημασία το γεγονός ότι ο διεθνής οργανισμός προέβαλε στο πλαίσιο των αιτήσεών του την ένσταση περί ασυλίας εκτελέσεως, σε ποιο μέτρο υποχρεούται το επιληφθέν δικαστήριο να εξετάσει αν η ένσταση αυτή είναι βάσιμη, ισχύει δε συναφώς ο κανόνας ότι το δικαστήριο πρέπει να εκτιμά όλα τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των αντιρρήσεων του αντιδίκου, ή κάποιος άλλος κανόνας;»
24. Η Supreme, το SHAPE, η Ολλανδική, η Βελγική, η Ελληνική, η Ιταλική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου.
25. Η Supreme, το SHAPE, η Ολλανδική, η Βελγική, η Ελληνική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Δεκεμβρίου 2019.

IV. Ανάλυση

A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

26. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο υποδιαιρείται σε δύο σκέλη, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων όπως αυτή που υπέβαλε το SHAPE υπάγεται στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και εμπίπτει, ως εκ τούτου, στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.
27. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν το ζήτημα του κατά πόσον μια τέτοιου είδους αίτηση εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 εξαρτάται από το αν η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει και η ίδια στο εν λόγω καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής (πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β'). Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο αποσκοπεί στην αποσαφήνιση του ζητήματος αν, σε περίπτωση που διεθνής οργανισμός επικαλείται την ασυλία εκτελέσεως της οποίας απολαύει δυνάμει του διεθνούς δικαίου, η ασυλία αυτή αποκλείει αυτοδικαίως

την υπαγωγή του εκ μέρους του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού ή εάν πρέπει, τουλάχιστον, να συνεπάγεται την υπαγωγή του στην εξαίρεση σχετικά με τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού (πρώτο ερώτημα, υπό α').

28. Προτού προχωρήσω στη διαδοχική ανάλυση των ζητημάτων αυτών, θα διατυπώσω μερικές σύντομες παρατηρήσεις σχετικά με το παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

B. Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

29. Με τις γραπτές παρατηρήσεις του, το SHAPE υποστηρίζει ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και, ειδικότερα, το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου είναι απαράδεκτα στο μέτρο που αφορούν το αίτημά του περί άρσεως της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου στην οποία προέβη η Supreme επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως. Κατά το SHAPE, τα συγκεκριμένα προδικαστικά ερωτήματα έχουν καταστεί εν μέρει υποθετικά, δεδομένου ότι το βελγικό δικαστήριο έχει ήδη επιτρέψει την εκτέλεση των αποφάσεων του rechtbank Limburg (πρωτοδικείου Λιμβούργου) της 12ης Ιουνίου 2017 και του Gerechtshof 's-Hertogenbosch (εφετείου 's-Hertogenbosch) της 27ης Ιουνίου 2017, κατ' εφαρμογήν συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών⁵, και ότι έχει ήδη αρθεί η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου που επιβλήθηκε από την Supreme στον λογαριασμό μεσεγγυήσεως.

30. Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται από το εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου το οποίο αυτό με δική του ευθύνη προσδιορίζει και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως⁶.

31. Τούτο δεν ισχύει, κατά την άποψή μου, εν προκειμένω. Επ' αυτού, αρκεί η επισήμανση ότι το αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων που εκκρεμεί ενώπιόν του, πρέπει να αποφανθεί κατ' αναίρεση επί των δύο προαναφερθεισών αποφάσεων, σε εκτέλεση των οποίων ήρθη η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου στην οποία είχε προβεί η Supreme επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το ζήτημα εάν τα ολλανδικά δικαστήρια έχουν, βάσει του κανονισμού 1215/2012, διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί της άρσεως αυτής δεν μου φαίνεται ούτε υποθετικής φύσεως ούτε μη έχον προδήλως καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.

32. Κατόπιν της διευκρινίσεως αυτής, τίθεται επίσης το ζήτημα αν η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να κριθεί απαράδεκτη, λαμβανομένου υπόψη ότι το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης έχει εκλείψει κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Gerechtshof 's-Hertogenbosch (εφετείου 's-Hertogenbosch) της 10ης Δεκεμβρίου 2019, την οποία μνημόνευσαν οι μετέχοντες στη διαδικασία κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

⁵ Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, την πτώχευση καθώς και για την ισχύ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 28 Μαρτίου 1925 (Stb. 1929, 405).

⁶ Πρβλ. αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 32), και της 27ης Ιουνίου 2018, Altiner και Ravn (C-230/17, EU:C:2018:497, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33. Διευκρινίζεται ότι με την τελευταία αυτή απόφαση το εν λόγω δικαστήριο επικύρωσε, στο πλαίσιο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως, τη διεθνή δικαιοδοσία του rechtbank Limburg (πρωτοδικείου Λιμβούργου), καίτοι συγχρόνως έκρινε ότι, στον βαθμό που η ετεροδικία την οποία επικαλέστηκαν το SHAPE και η JFCB αφορούσε την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων τους, η ετεροδικία αυτή έπρεπε να θεωρηθεί απόλυτη. Επομένως, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως έχει ήδη αρθεί, ανακύπτει το ερώτημα εάν τα ολλανδικά δικαστήρια έχουν πλέον τη δυνατότητα να διατάξουν στο μέλλον νέες κατασχέσεις επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως.

34. Επ' αυτού, είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έχει ενίοτε το ίδιο διαπιστώσει, σε ορισμένες υποθέσεις, ότι η ενώπιον του εθνικού δικαστή διαφορά έχει καταστεί άνευ αντικειμένου και έχει κρίνει για τον λόγο αυτό απαράδεκτα τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί⁷.

35. Εντούτοις, εν προκειμένω, από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση συνάγεται ότι κατά της αποφάσεως του Gerechtshof 's-Hertogenbosch (εφετείου 's-Hertogenbosch) της 10ης Δεκεμβρίου 2019 έχει ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden (Ανωτάτου Δικαστηρίου των Κάτω Χωρών). Δεδομένου ότι το SHAPE, στο πλαίσιο της αιτήσεώς του για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ζήτησε ρητώς από τα ολλανδικά δικαστήρια να απαγορεύσουν στη Supreme να προβεί σε περαιτέρω συντηρητικές κατασχέσεις επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως, διατηρώ αμφιβολίες για το αν μπορεί να θεωρηθεί ότι η διαφορά της κύριας δίκης έχει καταστεί άνευ αντικειμένου, ενόσω το εν λόγω δικαστήριο δεν έχει αποφανθεί αμετακλήτως επί του ζητήματος αν το SHAPE δύναται βασίμως να επικαλείται ετεροδικία στο πλαίσιο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως και αν η ετεροδικία αυτή αποκλείει, αφ' εαυτής, τη δυνατότητα εκ νέου επιβολής κατασχέσεων επί του λογαριασμού μεσεγγυήσεως.

36. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει, κατά την άποψή μου, να κριθεί παραδεκτή.

Γ. Επί της επιρροής που ασκεί η δίκη επί της κύριας υποθέσεως (πρώτο ερώτημα, υπό β')

37. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β', το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν, προκειμένου να κρίνει αν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων όπως αυτή του SHAPE υπάγεται στην έννοια των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» και εμπίπτει, ως εκ τούτου, στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, πρέπει να λάβει υπόψη το κατά πόσον η ίδια η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει στο εν λόγω καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής.

38. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου, της οποίας την άρση ζήτησε το SHAPE με την υποβληθείσα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, επιβλήθηκε λόγω απαιτήσεως που η Supreme υποστηρίζει ότι έχει κατά του SHAPE στο πλαίσιο της διαφοράς εκ συμβάσεως που αποτελεί το αντικείμενο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως.

⁷ Πρβλ. αποφάσεις της 12ης Μαρτίου 1998, Djabali (C-314/96, EU:C:1998:104, σκέψεις 20 και 21), και της 20ής Ιανουαρίου 2005, García Blanco (C-225/02, EU:C:2005:34, σκέψεις 29 έως 31).

39. Επ' αυτού, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι ως «ασφαλιστικά μέτρα» πρέπει να θεωρούνται τα μέτρα τα οποία αποβλέπουν στη διατήρηση μιας πραγματικής ή νομικής καταστάσεως προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των οποίων η αναγνώριση ζητείται, εξάλλου, από το δικαστήριο της ουσίας⁸.

40. Κατά την άποψή μου, δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει τη συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου όπως αυτή στην οποία προέβη, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, η Supreme, καθώς και κάθε συντηρητική κατάσχεση την επιβολή της οποίας θα μπορούσε στο μέλλον να ζητήσει, βάσει των ίδιων πραγματικών περιστατικών, από τα ολλανδικά δικαστήρια.

41. Μετά την αποσαφήνιση αυτή, φρονώ ότι αίτηση παροχής προσωρινής προστασίας όπως αυτή του SHAPE πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην έννοια των «ασφαλιστικών μέτρων», καθόσον αποσκοπεί στην άρση της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου στην οποία προέβη η Supreme και στην επιβολή, στην εν λόγω διάδικο, της απαγορεύσεως διενέργειας περαιτέρω κατασχέσεων βάσει των ιδίων πραγματικών περιστατικών⁹.

42. Όσον αφορά τη μέθοδο βάσει της οποίας καθορίζεται αν αίτηση παροχής προσωρινής προστασίας όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία αφορά τη λήψη «ασφαλιστικών μέτρων», εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, διαπιστώνω ότι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προτάθηκαν τρεις διαφορετικές απόψεις.

43. Πρώτον, η Supreme, ακολουθούμενη επί του σημείου αυτού από την Ελληνική Κυβέρνηση, υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι η εφαρμογή του κανονισμού 1215/2012 επί αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων όπως εκείνης του SHAPE εξαρτάται από το ζήτημα αν η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει και η ίδια στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού και, ως εκ τούτου, από τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της δίκης αυτής¹⁰.

44. Δεύτερον, το SHAPE υποστήριξε ότι ο αστικός ή εμπορικός χαρακτήρας ενός ενδίκου βοηθήματος το οποίο αφορά, όπως η αίτησή του, τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων δεν μπορεί να καθορίζεται από τον αστικό ή εμπορικό χαρακτήρα της δίκης επί της κύριας υποθέσεως και πρέπει να εκτιμάται ανεξαρτήτως της τελευταίας.

⁸ Πρβλ. αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 1992, Reichert και Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, σκέψη 34), και της 28ης Απριλίου 2005, St. Paul Dairy (C-104/03, EU:C:2005:255, σκέψη 13). Υπογραμμίζω ότι, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες, ο κανονισμός 1215/2012 αποσκοπούσε, μεταξύ άλλων, στην αποσαφήνιση των προϋποθέσεων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των ασφαλιστικών μέτρων στην Ένωση (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 33 του κανονισμού αυτού). Αντιθέτως, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να τροποποιήσει τον ορισμό της έννοιας των «ασφαλιστικών μέτρων» που έχει δώσει η νομολογία του Δικαστηρίου. Επ' αυτού, επισημαίνεται ότι, μολονότι η αιτιολογική σκέψη 25 του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει ορισμένες περιπτώσεις που πρέπει να εμπίπτουν στην έννοια αυτή, εντούτοις δεν την ορίζει επακριβώς.

⁹ Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 705, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, «[ο] δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων ο οποίος έδωσε την άδεια για την κατάσχεση δύναται, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, να ακυρώσει την κατάσχεση κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου, υπό την επιφύλαξη της αρμοδιότητας του δικαστή της τακτικής διαδικασίας». Επομένως, φρονώ ότι διαδικασία όπως η κινηθείσα από το SHAPE δυνάμει της διατάξεως αυτής όχι μόνον αποτελεί άμεση συνέχεια της διαδικασίας βάσει της οποίας επετράπη η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, αλλά πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι συνδέεται στενά με την τελευταία αυτή διαδικασία. Κατά τη γνώμη μου, οι δύο αυτοί τύποι διαδικασίας έχουν ως αντικείμενο τα ίδια «ασφαλιστικά μέτρα»: σκοπός της πρώτης είναι να επιτραπεί η διενέργεια συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, ενώ η δεύτερη αποσκοπεί στην άρση της κατασχέσεως αυτής, καθώς και στην απαγόρευση επιβολής περαιτέρω κατασχέσεων βάσει των ιδίων πραγματικών περιστατικών.

¹⁰ Χάριν πληρότητας, διευκρινίζεται ότι, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Supreme υπενθυμίζει ότι ο κανονισμός 1215/2012 έχει εφαρμογή επί αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων εφόσον τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων που εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του. Κατά την άποψή της, εξ αυτού συνάγεται ότι είναι καθοριστικής σημασίας το ζήτημα αν η ίδια η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει επίσης στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού «αστικές και εμπορικές υποθέσεις».

45. Τρίτον, η Ολλανδική και η Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, θεωρούν ότι, μολονότι τα ιδιαίτερα γνωρίσματα και ο νομικός χαρακτηρισμός της δίκης επί της κύριας υποθέσεως δεν είναι καθοριστικής σημασίας, πρέπει εντούτοις να εξετάζεται αν τα δικαιώματα προς διασφάλιση των οποίων ζητήθηκε στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής δίκης η συντηρητική κατάσχεση εμπίπτουν στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 «αστικές και εμπορικές υποθέσεις».

46. Συμφωνώ με την τελευταία αυτή άποψη.

47. Ειδικότερα, υπενθυμίζω ότι, σε σχέση με την ερμηνεία των προγενέστερων του κανονισμού 1215/2012 νομοθετημάτων, και ειδικότερα της Συμβάσεως των Βρυξελλών¹¹, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, δεδομένου ότι τα ασφαλιστικά μέτρα είναι ικανά να διασφαλίσουν ποικίλης φύσεως δικαιώματα, το αν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω Συμβάσεως καθορίζεται, όχι από την ίδια τους φύση, αλλά από τη φύση των δικαιωμάτων στον οποίων τη διασφάλιση αποβλέπουν και τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως¹².

48. Χωρίς να αποκλίνει από τον κανόνα αυτόν¹³, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι, αντιθέτως προς την άποψη της Supreme και της Ελληνικής Κυβερνήσεως, αυτός δεν επιτάσσει τη σύνδεση της τύχης αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων με την τύχη της δίκης επί της κύριας υποθέσεως¹⁴.

49. Στην απόφαση Cavel II¹⁵, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι με την απόφασή του Cavel I¹⁶ κρίθηκε ότι αίτηση σφραγίσεως υποβληθείσα στο πλαίσιο διαδικασίας διαζυγίου μη εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν ενέπιπτε και η ίδια στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής όχι λόγω του παρεπόμενου χαρακτήρα της, αλλά διότι, από το ίδιο το αντικείμενο της, προέκυπτε ότι υπαγόταν στην προκείμενη περίπτωση στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι διαφορετικό ασφαλιστικό μέτρο, συνδεδεμένο όμως με την ίδια δίκη επί της κύριας υποθέσεως, θα μπορούσε να έχει διαφορετική τύχη, στο μέτρο που με αυτό σκοπείται να εξασφαλιστεί η συντήρηση του ευρισκομένου σε ανάγκη συζύγου και πρόκειται, ως εκ τούτου, περί υποχρεώσεως διατροφής, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Συμβάσεως¹⁷.

11 Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών). Επ' αυτού, διευκρινίζω ότι, κατά τη νομολογία, η ερμηνεία την οποία έχει δώσει το Δικαστήριο όσον αφορά τις διατάξεις της Συμβάσεως αυτής ισχύει επίσης για τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), όταν οι διατάξεις τους μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες (βλ. απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2011, Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Τούτο ισχύει στην περίπτωση του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού και του άρθρου 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω Συμβάσεως. Ομοίως, οι διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού και του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμες (βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, σκέψεις 31 και 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ως εκ τούτου, στη συνέχεια των παρουσών προτάσεων, θα αναφέρομαι μόνο στον κανονισμό 1215/2012, παραλείποντας ωστόσο στη νομολογία σχετικά με τα προγενέστερα αυτού νομοθετήματα.

12 Βλ. απόφαση της 27ης Μαρτίου 1979, de Cavel (143/78, EU:C:1979:83, σκέψη 8).

13 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 1992, Reichert και Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, σκέψη 32), της 17ης Νοεμβρίου 1998, Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543, σκέψη 33), καθώς και της 18ης Οκτωβρίου 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, EU:C:2011:668, σκέψη 40).

14 Βλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980, de Cavel (120/79, EU:C:1980:70, σκέψεις 8 και 9).

15 Απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980, de Cavel (120/79, EU:C:1980:70).

16 Απόφαση της 27ης Μαρτίου 1979, de Cavel (143/78, EU:C:1979:83). Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012, η κατάσταση και η ικανότητα δικαίου των φυσικών προσώπων, καθώς και οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, εξαιρούνται, μεταξύ άλλων, από την εφαρμογή του κανονισμού αυτού.

17 Βλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980, de Cavel (120/79, EU:C:1980:70, σκέψεις 11 και 12).

50. Ακολούθως, το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, στο μέτρο που το αντικείμενο αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων αφορά ζήτημα που εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών, η Σύμβαση αυτή τυγχάνει εφαρμογής ακόμη και αν έχει ήδη κινηθεί ή μπορεί να κινηθεί δίκη επί της κύριας υποθέσεως και ακόμη και αν η δίκη αυτή πρέπει να διεξαχθεί ενώπιον διαιτητών και, ως εκ τούτου, να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως αυτής¹⁸.

51. Συμφώνως προς τη γενική τάση που διαπνέει τη συγκεκριμένη νομολογία¹⁹, φρονώ ότι καθοριστική σημασία έχει η φύση των δικαιωμάτων των οποίων ζητείται η αναγνώριση στο πλαίσιο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως και των οποίων τη διασφάλιση επιδιώκουν τα ζητηθέντα ασφαλιστικά μέτρα. Ειδικότερα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κάθε αίτηση για τη λήψη «ασφαλιστικών μέτρων» πρέπει, αναλόγως του αν η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, να υπάγεται αυτομάτως στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής ή να εξαιρείται από αυτό, λόγω και μόνον του παρεπόμενου χαρακτήρα της²⁰. Πρέπει επιπλέον να εξετάζεται αν το αντικείμενο των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων, ήτοι τα δικαιώματα τη διασφάλιση των οποίων επιδιώκουν επί της ουσίας, εμπίπτουν ή όχι στην έννοια των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» οι οποίες υπάγονται στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής.

52. Προσθέτω ότι μια τέτοια προσέγγιση συνάδει, κατά τη γνώμη μου, με τη νομολογία σύμφωνα με την οποία, προκειμένου να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα, επίκληση του άρθρου 24 της Συμβάσεως των Βρυξελλών (νυν άρθρου 35 του κανονισμού 1215/2012), το οποίο παρέχει σε δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους τη δυνατότητα να αποφανθεί επί αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων, ενώ δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει επί της ουσίας της υποθέσεως, μπορεί να γίνει μόνο στους τομείς που εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Συμβάσεως, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1 αυτής²¹.

53. Υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου επετράπη λόγω προβαλλόμενης απαιτήσεως της Supreme κατά του SHAPE απορρέουσας από συμβατική διαφορά η οποία αποτελεί το αντικείμενο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως, φρονώ ότι το ζήτημα εάν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, όπως αυτή που υπέβαλε το SHAPE, η οποία σκοπεύει στην άρση της εν λόγω συντηρητικής κατασχέσεως, πρέπει να κριθεί με γνώμονα τη φύση της απαιτήσεως στη διασφάλιση της οποίας αποβλέπει η εν λόγω συντηρητική κατάσχεση στο πλαίσιο της δίκης αυτής.

18 Απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1998, Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543). Διευκρινίζεται ότι ο γενικός εισαγγελέας P. Léger, στις προτάσεις του στην υπόθεση αυτή (C-391/95, EU:C:1997:288, σημείο 62), επισήμανε ότι το αντικείμενο της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του δικαστηρίου των ασφαλιστικών μέτρων ουδόλως αναγόταν στον τομέα της διαιτησίας και ότι αφορούσε αντιθέτως διαφορά εκ συμβάσεως, υπό την έννοια ότι «στηρίζονταν» στη μη τήρηση συμβατικής υποχρεώσεως». Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι, βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 1215/2012, η διαιτησία εξαιρείται από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

19 Εξ όσων γνωρίζω, το Δικαστήριο απέκλινε ρητώς από τη γενική αυτή τάση μόνο στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1982, W. (25/81, EU:C:1982:116, σκέψη 8), στην οποία υπογράμμισε ότι η αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων με την οποία ζητείτο η απόδοση ενός εγγράφου, προκειμένου να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των δηλώσεων που περιείχονταν στο έγγραφο αυτό ως αποδεικτικού μέσου σε διαφορά σχετικά με την διαχείριση της περιουσίας της συζύγου από τον σύζυγο, έπρεπε και αυτή να θεωρηθεί, λόγω του *παρεπόμενου χαρακτήρα* της, ότι συνδεόταν προς τα συστήματα ρυθμίσεως των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων κατά την έννοια της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

20 Όσον αφορά το γενικότερο ζήτημα αν οι διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών συνδέουν, όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως αυτής, την τύχη των παρεπόμενων αιτημάτων με την τύχη των κύριων αιτημάτων, σημειώνω ότι, στις προτάσεις του στην υπόθεση de Cavel I (de Cavel, 143/78, μη δημοσιευθείσες, EU:C:1979:50), ο γενικός εισαγγελέας J.-P. Warner αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 5, παράγραφος 4, της Συμβάσεως αυτής (νυν άρθρο 7, σημείο 3, του κανονισμού 1215/2012), το οποίο ανένεμε στο δικαστήριο που έχει επιληφθεί της ποινικής υποθέσεως δικαιοδοσία να αποφανθεί επί αγωγής αποζημίωσης ή αγωγής αποκατάστασης της προτέρας κατάστασης που θεμελιώνεται στην αξιόποινη πράξη την οποία αφορά η ποινική δίκη, αναφέροντας ότι επρόκειτο για περίπτωση κατά την οποία η εν λόγω Σύμβαση «εφαρμόζονταν» ρητώς επί μιας παρεπόμενου χαρακτήρα διαδικασίας, παρά το γεγονός ότι η κύρια διαδικασία κείται σαφώς εκτός του πεδίου εφαρμογής της».

21 Πρβλ. απόφαση της 28ης Απριλίου 2005, St. Paul Dairy (C-104/03, EU:C:2005:255, σκέψη 10 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Δ. Επί της επιρροής που ασκεί το διεθνές δίκαιο περί ασυλιών (πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό α')

54. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό α', το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να κρίνει αν το γεγονός ότι διεθνής οργανισμός, στο πλαίσιο αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, επικαλείται προς στήριξη των αιτημάτων του την ασυλία εκτελέσεως, αποκλείει αυτοδικαίως την εφαρμογή του κανονισμού 1215/2012 ή πρέπει, τουλάχιστον, να συνεπάγεται ότι μια τέτοιου είδους αίτηση εμπίπτει στην εξαίρεση που αφορά τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

55. Συγκεκριμένα, φρονώ ότι το πρόβλημα του αιτούντος δικαστηρίου απορρέει ιδίως από το γεγονός ότι, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, η εξαίρεση σχετικά με τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας» συνδέεται με την έννοια των «acta jure imperii», έννοια η οποία χρησιμοποιείται επίσης στο διεθνές δίκαιο σε σχέση με την αρχή της ετεροδικίας των κρατών.

56. Τα στάδια της αναλύσεώς μου θα είναι τα ακόλουθα. Πρώτον, θα προβώ σε γενικές υπομνήσεις όσον αφορά την έννοια των «acta jure imperii» και τη διάκριση μεταξύ της ετεροδικίας των κρατών και της ετεροδικίας των διεθνών οργανισμών στο διεθνές δίκαιο. Δεύτερον, θα εξετάσω αν η διάκριση αυτή πρέπει να συνεπάγεται ότι οι ένδικες διαφορές στις οποίες εμπλέκονται διεθνείς οργανισμοί κείνται αυτοδικαίως εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012. Θα απαντήσω αρνητικά, υπογραμμίζοντας, τρίτον, ότι οι πράξεις ή παραλείψεις διεθνών οργανισμών είναι, κατά τη γνώμη μου, δυνατόν να εμπίπτουν στην εξαίρεση που αφορά τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Τέλος, θα διευκρινίσω τα κριτήρια που προβλέπονται στη νομολογία προκειμένου να συναχθεί ότι μια πράξη ή παράλειψη συνιστά άσκηση δημόσιας εξουσίας, προτού εξηγήσω τους λόγους για τους οποίους εκτιμώ ότι το γεγονός ότι διεθνής οργανισμός επικαλείται την ετεροδικία ή την ασυλία εκτελέσεως δεν είναι καθοριστικό για την εκτίμηση των κριτηρίων αυτών.

57. Προσθέτω, προκαταρκτικώς, ότι, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Supreme υποστηρίζει ότι η ασυλία εκτελέσεως την οποία επικαλείται το SHAPE προς στήριξη της αιτήσεώς του ασφαλιστικών μέτρων δεν ασκεί επιρροή. Η Supreme διερωτάται, αντιθέτως, αν, δεδομένου ότι η δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 επί ενδίκου βοηθήματος όπως η αίτηση που υπέβαλε το SHAPE εξαρτάται από το κατά πόσον η δίκη επί της κύριας υποθέσεως εμπίπτει και η ίδια στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, η προβαλλόμενη στο πλαίσιο της δίκης αυτής ετεροδικία μπορεί ή όχι να εμποδίσει την υπαγωγή μιας τέτοιου είδους αιτήσεως στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού «αστικές και εμπορικές υποθέσεις».

58. Συναφώς, διευκρινίζω ότι το ζήτημα της επιρροής του διεθνούς δικαίου περί ασυλιών επί του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 δεν χρήζει, κατά τη γνώμη μου, διαφορετικής απαντήσεως αναλόγως του αν ο εν λόγω διεθνής οργανισμός επικαλείται ασυλία εκτελέσεως ή ετεροδικία. Αυτό ακριβώς θα προσπαθήσω, εξάλλου, να αναδείξω αναλύοντας την εν λόγω προβληματική.

1. Υπομνήσεις σχετικά με το διεθνές δίκαιο περί ασυλιών

59. Στις γραπτές παρατηρήσεις τους, η Ολλανδική, η Βελγική και η Αυστριακή Κυβέρνηση θεωρούν ότι η έννοια των «*acta jure imperii*», η οποία καθιστά δυνατή τη διάκριση στο διεθνές δίκαιο των πράξεων που τελούνται κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας από τις πράξεις διαχειρίσεως (*acta jure gestionis*), είναι κρίσιμη μόνον όταν γίνεται επίκληση της ετεροδικίας των κρατών. Ειδικότερα, οι κυβερνήσεις αυτές φρονούν ότι η ετεροδικία των διεθνών οργανισμών ισχύει για το σύνολο των πράξεων των οργανισμών αυτών, υπό τον όρο ότι συνδέονται στενά με τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκουν ή είναι αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων τους.

60. Όσον αφορά την ετεροδικία των κρατών, υπενθυμίζω ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει στην απόφαση *Mahamdia*²² ότι, κατά την τρέχουσα διεθνή πρακτική, η ετεροδικία, η οποία σκοπό έχει να αποκλείει τη δυνατότητα να εναχθεί ένα κράτος ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους, δεν είναι απόλυτη και δύναται να αποκλείεται όταν το ένδικο βοήθημα αφορά πράξεις τελούμενες *jure gestionis*, οι οποίες δεν εμπίπτουν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας.

61. Όπως ορθώς επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar στις προτάσεις του στην υπόθεση *Rina*²³, το Δικαστήριο έχει, επομένως, εμμέσως παραδεχθεί την ήδη κατοχυρωμένη στο εθιμικό διεθνές δίκαιο αρχή σύμφωνα με την οποία τα κράτη απολαύουν σχετικής ετεροδικίας, η οποία βασίζεται στη διάκριση μεταξύ των τελούμενων *jure imperii* πράξεων και των τελούμενων *jure gestionis* πράξεων, σε σχέση με τις οποίες η ετεροδικία δεν αναπτύσσει γενικώς τα αποτελέσματά της.

62. Εξάλλου, σημειώνεται ότι και η ασυλία εκτελέσεως των κρατών έχει επίσης σχετικοποιηθεί στη θεωρία και το διεθνές δίκαιο. Τουτέστιν, ενώ τα αγαθά και τα περιουσιακά στοιχεία ενός κράτους που συνδέονται με δραστηριότητες σχετιζόμενες με την κρατική κυριαρχία απολαύουν προστασίας έναντι οιασδήποτε αναγκαστικής εκτελέσεως εκ μέρους των αρχών άλλου κράτους, δεν ισχύει το ίδιο για τα αγαθά και τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς²⁴.

63. Όσον αφορά την ετεροδικία των διεθνών οργανισμών, η διάκριση μεταξύ των τελούμενων *jure imperii* πράξεων και των τελούμενων *jure gestionis* πράξεων έχει, αντιθέτως, περιορισμένη σημασία²⁵.

64. Ειδικότερα, όπως ορθώς επισημαίνουν η Ολλανδική, η Βελγική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, οι ασυλίες των διεθνών οργανισμών εξυπηρετούν διαφορετική λογική από αυτές των κρατών. Σε αντίθεση προς τα κράτη, οι ασυλίες των οποίων απορρέουν από την αρχή *par in parem non habet imperium*²⁶, οι ασυλίες των διεθνών οργανισμών απονέμονται, κατά γενικό κανόνα, από τις ιδρυτικές

22 Βλ. απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012 (C-154/11, EU:C:2012:491, σκέψεις 54 και 55).

23 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση *Rina* (C-641/18, EU:C:2020:3, σημεία 35 έως 38). Η απόφαση επί της εν λόγω υποθέσεως δεν έχει εκδοθεί εισέτι. Βλ., επίσης, Lalive, J-F, «L'immunité de juridiction des États et des organisations internationales», R.C.A.D.I., τ. 84, 1953-III, σ. 215.

24 Βλ., μεταξύ άλλων, Fox, H., Webb, P., *The Law of State immunity*, Oxford University Press, Οξφόρδη, 2013, σ. 509 επ.

25 Βλ. Fox, H., Webb, P., όπ.π., σ. 570 επ. Σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς, η διάκριση μεταξύ των τελούμενων *jure imperii* πράξεων και των τελούμενων *jure gestionis* πράξεων πρέπει να επεκταθεί και στους διεθνείς οργανισμούς. Εντούτοις, η νομολογία των εθνικών δικαστηρίων δεν παρέχει ερείσματα για την άποψη αυτή [βλ., μεταξύ άλλων, Gaillard, E., Pingel-Lenuzza, I., «International organisations and immunity from jurisdiction: to restrict or to bypass», I.C.L.Q., τ. (51)1, 2002, σ. 9].

26 Βλ. απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491, σκέψη 54). Σύμφωνα με την αρχή αυτή, κανένα κυρίαρχο κράτος δεν μπορεί να υπάγεται στη δικαιοδοσία άλλου κυρίαρχου κράτους.

των οργανισμών αυτών συνθήκες, από πολυμερείς συμβάσεις ή από διμερείς συμφωνίες συναφθείσες μεταξύ των κρατών μελών του ιδίου οργανισμού²⁷. Οι ασυλίες αυτές έχουν λειτουργικό χαρακτήρα, καθόσον αποσκοπούν στο να διασφαλίσουν τη δυνατότητα των εν λόγω οργανισμών να εκπληρώσουν τα καθήκοντα για τα οποία έχουν συσταθεί με πλήρη ανεξαρτησία²⁸.

2. *Επί του μη αναγκαίου χαρακτήρα ενός αυτοδικαιού αποκλεισμού των διαφορών στις οποίες εμπλέκονται διεθνείς οργανισμοί από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012*

65. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι ασυλίες των διεθνών οργανισμών διαφέρουν από τις ασυλίες των κρατών και έχουν λειτουργικό χαρακτήρα –πράγμα που σημαίνει ότι, θεωρητικώς, είναι δυνατόν να επεκτείνονται στο σύνολο των πράξεων στις οποίες προβαίνουν οι οργανισμοί αυτοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους– τίθεται το ερώτημα αν, όπως υποστηρίζει η Αυστριακή Κυβέρνηση, η εμπλοκή διεθνούς οργανισμού σε ένδικη διαφορά θα έπρεπε να έχει ως απαρέγκλιτη συνέπεια να μην εμπίπτει η εν λόγω διαφορά στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012.

66. Ομολογώ ότι δυσκολεύομαι να αντιληφθώ βάσει ποιων αρχών ή υποχρεώσεων θα έπρεπε οι ένδικες διαφορές στις οποίες εμπλέκονται διεθνείς οργανισμοί να αποκλείονται αυτοδικαίως από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, όπως προτείνει η εν λόγω κυβέρνηση. Ειδικότερα, η δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού αυτού επί τέτοιου είδους διαφορών δεν θέτει σε κίνδυνο, κατά τη γνώμη μου, την προβλεπόμενη στο άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ υποχρέωση της Ένωσης να τηρεί, όταν εκδίδει μια πράξη, το διεθνές δίκαιο στο σύνολό του²⁹.

67. Ειδικότερα, όσον αφορά ένδικη διαφορά μεταξύ διεθνούς οργανισμού και ιδιωτών, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, φρονώ ότι το γεγονός και μόνον ότι το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία για τον λόγο ότι μια τέτοια ένδικη διαφορά εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 δεν δύναται να θίξει την προστασία της ασυλίας την οποία επικαλείται δυνάμει του διεθνούς δικαίου ο διεθνής οργανισμός που είναι διάδικος στη συγκεκριμένη ένδικη διαφορά.

68. Αντιθέτως, το εθνικό δικαστήριο οφείλει, προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός της ετεροδικίας, να αρνηθεί να ασκήσει τη δικαιοδοσία που απορρέει από τον εν λόγω κανονισμό όταν η εν λόγω ετεροδικία το επιβάλλει³⁰. Εξάλλου, το εθνικό δικαστήριο, κατόπιν της εκ μέρους του εξετάσεως της διαφοράς είτε στο πλαίσιο παροχής οριστικής είτε προσωρινής έννομης προστασίας, οφείλει να αρνηθεί τη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτελέσεως σε βάρος διεθνούς οργανισμού όταν αυτό είναι επιβεβλημένο λαμβανομένης υπόψη της ασυλίας εκτελέσεως της οποίας ο εν λόγω οργανισμός απολαύει³¹.

27 Βλ. Dominicié, C., «L'immunité de juridiction et d'exécution des organisations internationales», R.C.A.D.I., τ. 187, 1984-IV, σ. 163.

28 Βλ. El Sawah, S., «Chapitre 3 – Les immunités des organisations internationales», *Les immunités des États et des organisations internationales*, Βρυξέλλες, εκδ. Larcier, 2011, σ. 210-211. Βλ. επίσης Fox, H., Webb, P., ό.π., σ. 571 επ., καθώς και Blokker, N., «International Organizations: the Untouchables?», *International Organizations Law Review*, τ. 10, 2013, σ. 260. Συναφώς, επισημαίνω ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι «η απονομή προνομίων και ασυλιών στους διεθνείς οργανισμούς αποτελεί απαραίτητο μέσο για την εύρυθμη λειτουργία τους» (απόφαση του ΕΔΔΑ, 18 Φεβρουαρίου 1999, Waite και Kennedy κατά Γερμανίας, CE:ECHR:1999:0218JUD002608394, § 63).

29 Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Air Transport Association of America κ.λπ. (C-366/10, EU:C:2011:864, σκέψη 101 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

30 Ειρήσθω εν παρόδω ότι πρόκειται για την προσέγγιση που ακολούθησε το Gerechtshof 's-Hertogenbosch (εφετείο 's-Hertogenbosch) στην απόφασή του της 10ης Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης επί της κύριας υποθέσεως. Το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι το γεγονός της επικλήσεως της ετεροδικίας εκ μέρους των SHAPE και JFCB δεν ήταν αρκετό για να συναχθεί ότι επιδίωξαν να αμφισβητήσουν τη διεθνή δικαιοδοσία των ολλανδικών δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένης και της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού 1215/2012 (σκέψη 6.5.3.4). Ακολούθως, όπως ήδη επισημάνθηκε στο σημείο 33 των παρούσων προτάσεων, το ως άνω δικαστήριο σημείωσε ότι, στο μέτρο που η ετεροδικία αυτή συνδεόταν με την άσκηση υπηρεσιακών καθηκόντων, έπρεπε να θεωρηθεί απόλυτη (σκέψη 6.7.9.1).

31 Στις προτάσεις του στην υπόθεση Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:309, σημείο 28), ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi υπογράμμισε ότι η ασυλία εκτελέσεως αποβλέπει ακριβώς στη μη υπαγωγή του ενδιαφερόμενου διαδίκου σε οποιοδήποτε εκτελεστικό μέτρο διοικητικής ή δικαστικής φύσεως το οποίο θα μπορούσε να απορρεύσει από την εφαρμογή δικαστικής αποφάσεως.

69. Επί του σημείου αυτού, προσθέτω ότι, όπως υποστήριξαν η Supreme, η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή στις γραπτές παρατηρήσεις τους και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το ζήτημα εάν πρέπει η ετεροδικία την οποία επικαλείται διεθνής οργανισμός να παρακωλύει ή όχι την άσκηση δικαιοδοσίας ή τη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτελέσεως σε βάρος διεθνούς οργανισμού δεν ανακύπτει, κατά τη γνώμη μου, κατά το στάδιο του καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού 1215/2012 και ασκεί επιρροή μόνον αφότου κριθεί από το δικαστήριο ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία³².

70. Ειδικότερα, το ζήτημα αυτό απαιτεί να προσδιοριστούν τα όρια της ετεροδικίας ή της ασυλίας εκτελέσεως των οποίων απολαύει ο διεθνής οργανισμός και να εκτιμηθεί το βάσιμο των σχετικών αξιώσεων των διαδίκων. Συγκεκριμένα, απαιτεί να διακριβωθεί αν η προβαλλόμενη ετεροδικία υφίσταται. Επομένως, το ζήτημα αυτό διακρίνεται από το ζήτημα του κατά πόσον η διαφορά εμπίπτει στις αστικές ή εμπορικές υποθέσεις και υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, το οποίο πρέπει να επιλυθεί σε προγενέστερο στάδιο, χωρίς το εθνικό δικαστήριο να είναι αναγκασμένο να προχωρήσει στην επί της ουσίας εξέταση της υποθέσεως³³.

71. Υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, φρονώ, για να διασκεδαστούν οι ανησυχίες που εξέφρασε η Αυστριακή Κυβέρνηση, ότι η εφαρμογή του κανονισμού 1215/2012 και μόνον δεν θα εμπόδιζε, επομένως, τα ολλανδικά δικαστήρια που έχουν επιληφθεί της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων του SHAPE να απαγορεύσουν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων δυναμένων ενδεχομένως να παραβιάσουν την ασυλία εκτελέσεως της οποίας αυτό απολαύει.

72. Οι ανωτέρω σκέψεις με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ετεροδικία την οποία επικαλείται, δυνάμει του διεθνούς δικαίου, διεθνής οργανισμός δεν αποκλείει αυτοδικαίως την εφαρμογή του κανονισμού 1215/2015. Αντιθέτως, προκειμένου να κριθεί αν ένδικη διαφορά στην οποία εμπλέκεται διεθνής οργανισμός υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού ή όχι, πρέπει να διακριβωθεί κατά πόσον η συγκεκριμένη διαφορά εμπίπτει σε μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 του κανονισμού αυτού.

3. Επί της δυνατότητας υπαγωγής των ένδικων διαφορών στις οποίες εμπλέκονται διεθνείς οργανισμοί στην εξαίρεση που αφορά τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας»

73. Υπενθυμίζω ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, ο εν λόγω κανονισμός έχει εφαρμογή επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Αντιθέτως, δεν καλύπτει, μεταξύ άλλων, «την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (acta jure imperii)».

74. Όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, τίθεται το ερώτημα εάν η συγκεκριμένη εξαίρεση εφαρμόζεται μόνον επί κρατών ή εάν μπορεί να καλύπτει επίσης πράξεις ή παραλείψεις διεθνών οργανισμών, όπως το SHAPE.

75. Επ' αυτού, θεωρώ χρήσιμο να υπενθυμίσω ότι η έννοια της «δημόσιας εξουσίας» που διαμορφώθηκε στη νομολογία του Δικαστηρίου κάλυπτε ήδη, υπό την ισχύ της Συμβάσεως των Βρυξελλών, τις περιπτώσεις στις οποίες διεθνής οργανισμός ενεργεί κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας³⁴.

³² Βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά την επίκληση ετεροδικίας εκ μέρους των κρατών, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Rina (C-641/18, EU:C:2020:3, σημείο 42), στις οποίες ο γενικός εισαγγελέας επισήμανε ότι το ζήτημα εάν ο κανονισμός 44/2001 μπορεί να εφαρμοστεί *ratione materiae* επί διαφοράς στο πλαίσιο της οποίας γίνεται επίκληση της ετεροδικίας από το κράτος πρέπει να διακρίνεται *a priori* από το ζήτημα αν δύναται ο δικαστής να ασκήσει τη διεθνή δικαιοδοσία που απορρέει από τον εν λόγω κανονισμό ως προς τη συγκεκριμένη διαφορά ή αν η ετεροδικία τον εμποδίζει.

³³ Βλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

³⁴ Βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1976, LTU (29/76, EU:C:1976:137), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών ένδικη διαφορά αφορώσα την είσπραξη τελών που οφείλονται από ιδιώτη σε διεθνή οργανισμό δημοσίου δικαίου (ήτοι, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας, Eurocontrol).

76. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι η έννοια της «δημόσιας εξουσίας», όπως αρχικώς διατυπώθηκε στη νομολογία, δεν παρέπεμπε αποκλειστικά στο πλαίσιο της «ευθύνης του κράτους», όπως συμβαίνει πλέον με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, αλλά γενικότερα στις περιπτώσεις στις οποίες «η δημόσια αρχή» ενεργεί κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας³⁵.

77. Συναφώς, υπογραμμίζω ότι η προσθήκη στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 της αναφοράς στην «ευθύνη του κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», η οποία είναι η μόνη τροποποίηση που ο εν λόγω κανονισμός επέφερε στο γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, αποσκοπούσε απλώς στη διευκρίνιση της έννοιας των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων»³⁶.

78. Εξάλλου, της απαριθμήσεως που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 προηγείται η λέξη «ιδίως». Η αναφορά, επομένως, στη διάταξη αυτή στην «ευθύνη του κράτους» μπορεί, κατά την άποψή μου, να εκληφθεί ως περιγράφουσα, κατά μη εξαντλητικό τρόπο, το είδος των καταστάσεων που δύνανται να χαρακτηρίζονται από την άσκηση δημόσιας εξουσίας³⁷.

79. Ως προς το σημείο αυτό, σημειώνω ότι η αιτιολογική σκέψη 10 του εν λόγω κανονισμού, κατά την οποία πρόθεση του νομοθέτη ήταν να συμπεριλάβει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού «όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα», μου φαίνεται ότι παραπέμπει περισσότερο στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ίδιου κανονισμού, παρά στους τομείς που απαριθμούνται στην παράγραφο 1, οι οποίοι, εν πάση περιπτώσει, δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στην έννοια των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων».

80. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, φρονώ ότι η έννοια της «κρατικής εξουσίας» του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 δύναται να καλύπτει πράξεις ή παραλείψεις διεθνών οργανισμών. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, τέτοιου είδους πράξεις ή παραλείψεις δεν εμπίπτουν στην έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και αποκλείονται από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

81. Στη συνέχεια της αναλύσεώς μου, θα διευκρινίσω κατ' αρχάς τα κριτήρια που συνάγονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να κριθεί αν μια πράξη ή παράλειψη τελέστηκε κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας. Στη συνέχεια, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους εκτιμώ ότι η ετεροδικία την οποία επικαλείται διεθνής οργανισμός, όπως το SHAPE, δεν έχει καθοριστική σημασία προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχει εφαρμογή η εξαίρεση σχετικά με τις «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας».

4. Επί της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την έννοια των «πράξεων ή παραλείψεων κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας»

82. Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το ζήτημα εάν ένδικο βοήθημα αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη φύση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των διαδίκων ή το αντικείμενο της διαφοράς³⁸.

³⁵ Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1976, LTU (29/76, EU:C:1976:137, σκέψη 4), καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, Sunico κ.λπ. (C-49/12, EU:C:2013:545, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

³⁶ Πρβλ. Rogerson, P., «Article 1er», *Brussels I bis Regulation*, υπό τη διεύθυνση των Magnus, U., Mankowski, P., Otto Schmidt, Κολωνία, 2016, σ. 63, σημείο 13. Επ' αυτού, διευκρινίζω ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 προέβλεπε μόνον ότι ο κανονισμός αυτός δεν κάλυπτε ιδίως τις «φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις». Ως εκ τούτου, μέχρι την έναρξη ισχύος του κανονισμού 1215/2012, η σχετική με την άσκηση δημόσιας εξουσίας εξαίρεση προβλεπόταν μόνο στη νομολογία του Δικαστηρίου.

³⁷ Επί παραδείγματι, ενδέχεται ένα κράτος να εξουσιοδοτήσει για την άσκηση των προνομίων δημόσιας εξουσίας του δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

³⁸ Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1976, LTU (29/76, EU:C:1976:137, σκέψη 4), και της 14ης Νοεμβρίου 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, σκέψη 29).

83. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, καίτοι ορισμένες διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη ενδέχεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, τούτο δεν ισχύει οσάκις η δημόσια αρχή ενεργεί κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας³⁹. Συγκεκριμένα, η εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας εκ μέρους ενός εκ των διαδίκων, λόγω της εκ μέρους του ασκήσεως εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, αποκλείει την υπαγωγή μιας τέτοιας διαφοράς στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού⁴⁰.

84. Για να διακριβωθεί αν συμβαίνει αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει να διαπιστωθεί η υφιστάμενη έννομη σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων στη διαφορά διαδίκων και να εξεταστεί η βάση του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος και ο τρόπος ασκήσεώς του⁴¹. Υπό το πρίσμα αυτής της νομολογίας, φαίνεται ότι τα εν λόγω τρία κριτήρια –«υφιστάμενη έννομη σχέση μεταξύ των διαδίκων», «βάση του ενδίκου βοηθήματος» και «τρόπος ασκήσεώς του»– πρέπει να εξετάζονται σωρευτικώς. Εντούτοις, σε ορισμένες αποφάσεις δεν γίνεται μνεία του κριτηρίου της έννομης σχέσεως μεταξύ των διαδίκων⁴². Εξάλλου, σε άλλες αποφάσεις, το Δικαστήριο εξέτασε τα κριτήρια που αφορούν τη νομική βάση του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος και την έννομη σχέση μεταξύ των διαδίκων ως κριτήρια τα οποία αλληλεπικαλύπτονται⁴³. Επομένως, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν διακρίνει συστηματικά «την έννομη σχέση μεταξύ των διαδίκων» από τη «βάση του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος» και το «αντικείμενο της διαφοράς»⁴⁴.

85. Πέραν των επιμέρους στοιχείων της αιτιολογίας που έχει υιοθετήσει το Δικαστήριο στις αποφάσεις αυτές, φρονώ, εν τέλει, ότι αυτό που έχει σημασία είναι το γεγονός ότι το ένδικο βοήθημα ερείδεται επί δικαιώματος το οποίο πηγάζει από πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση ασκήσεως δημόσιας εξουσίας⁴⁵.

39 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1976, LTU (29/76, EU:C:1976:137, σκέψη 4), και της 11ης Απριλίου 2013, Sapir κ.λπ. (C-645/11, EU:C:2013:228, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Απριλίου 1993, Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144, σκέψη 22), και της 28ης Φεβρουαρίου 2019, Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, σκέψη 49).

41 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Μαΐου 2003, Préservatrice foncière TIARD (C-266/01, EU:C:2003:282, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 28ης Φεβρουαρίου 2019, Gradbeništvo Korana (C-579/17, EU:C:2019:162, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Διευκρινίζεται ότι στις προτάσεις της στην υπόθεση flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2046, σημείο 23), η γενική εισαγγελέας J. Kokott επισήμανε ότι πρέπει «να εξακριβωθούν κατ' αρχάς τα καθοριστικά στοιχεία της έννομης σχέσεως των διαδίκων της κύριας δίκης [...] και εν συνεχεία –προκειμένου να προσδιορισθεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης [...]– να εξακριβωθούν επίσης τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων βασίζεται η κάθε απαίτηση καθώς και να εξεταστούν η βάση της ασκήσεως αγωγής και ο τρόπος ασκήσεώς της». Επομένως, η γενική εισαγγελέας άφησε να εννοηθεί ότι το κριτήριο σχετικά με τη βάση και τον τρόπο ασκήσεως του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος αποσκοπεί, κατά το μάλλον ή ήττον, στη διευκρίνιση των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του «αντικείμενου της διαφοράς».

42 Τούτο συμβαίνει στην περίπτωση της αποφάσεως της 14ης Νοεμβρίου 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, σκέψη 37), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» περιλαμβάνεται η αγωγή με την οποία «ένας δημόσιος φορέας στρέφεται αναγωγικώς κατά ιδιώτη για την ανάκτηση χρηματικών ποσών που ο φορέας αυτός κατέβαλε ως κοινωνική ενίσχυση [...], αρκεί η βάση και ο τρόπος ασκήσεως της αγωγής αυτής να διέπονται από τους κανόνες του κοινού δικαίου» (η υπογράμμιση δική μου). Επισημαίνω ότι ούτε στην απόφαση της 11ης Απριλίου 2013, Sapir κ.λπ. (C-645/11, EU:C:2013:228, σκέψεις 34 έως 38) αναφέρθηκε το Δικαστήριο στην υφιστάμενη μεταξύ των διαδίκων έννομη σχέση, εξέτασε δε αποκλειστικώς τη βάση και τον τρόπο ασκήσεως του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος.

43 Βλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, Sunico κ.λπ. (C-49/12, EU:C:2013:545, σκέψεις 37 έως 40), στην οποία το Δικαστήριο εξέθεσε αρχικά την πραγματική και νομική βάση της αγωγής, προτού διαπιστώσει ότι από τα στοιχεία που απαριθμούνται συναφώς συνάγεται ότι η υφιστάμενη μεταξύ των διαδίκων έννομη σχέση δεν συνιστούσε έννομη σχέση συνεπαγόμενη την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Παρόμοια προσέγγιση μου φαίνεται ότι ακολουθήθηκε στην απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, σκέψεις 35 έως 38).

44 Επ' αυτού, σημειώνω ότι, ακόμη και πριν την εμφάνιση των κριτηρίων σχετικά με τη βάση και τον τρόπο ασκήσεως του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος, δεν γινόταν πάντοτε αυστηρή διάκριση μεταξύ «αντικείμενου της διαφοράς» και «υφισταμένης μεταξύ των διαδίκων έννομης σχέσεως». Ειδικότερα, στην απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, σκέψη 30), το Δικαστήριο συνένωσε, κατ' ουσίαν, τα δύο αυτά κριτήρια και έκρινε ότι η διαφορά δεν είχε ως αντικείμενο κάποια έκφανση δημόσιας εξουσίας, καθόσον η εκκρεμής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αγωγή σκοπούσε στην υποβολή στον έλεγχο των δικαστηρίων σχέσεων ιδιωτικού δικαίου. Αντιθέτως, στην απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607, σκέψη 31), το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, προκειμένου να κριθεί αν μια διαφορά εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, πρέπει να εξετάζονται «τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το είδος της έννομης σχέσεως μεταξύ των αντιδίκων και το αντικείμενο της συγκεκριμένης διαφοράς», πράγμα που υποδηλώνει ότι τα σχετικά με την έννομη σχέση και το αντικείμενο της διαφοράς κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται σωρευτικώς (η υπογράμμιση δική μου).

45 Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στην υπόθεση Kuhn (C-308/17, EU:C:2018:528, σημείο 61).

86. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «[τ]ο γεγονός ότι ο διαχειριστής, επιδιώκοντας την απόδοση [...] δαπανών ενεργεί επί τη βάσει αξιώσεως που πηγάζει από πράξη δημόσιας εξουσίας αρκεί για να θεωρηθεί ότι η αγωγή του, ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας που του παρέχει για το σκοπό αυτό το εθνικό δίκαιο, αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως των Βρυξελλών»⁴⁶.

87. Κατά την άποψή μου, η νομολογία αυτή αναδεικνύει επίσης το γεγονός ότι το κριτήριο σχετικά με τον τρόπο ασκήσεως του ένδικου βοηθήματος δεν ασκεί επιρροή σε όλες τις περιπτώσεις⁴⁷.

88. Επομένως, φρονώ ότι το γεγονός ότι το ένδικο βοήθημα προσλαμβάνει την τυπική μορφή βοηθήματος του αστικού δικαίου δεν μπορεί να εμποδίσει τον αποκλεισμό του από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, όταν, λαμβανομένων υπόψη άλλων στοιχείων, μπορεί να αποδειχθεί ότι το ένδικο βοήθημα ερείδεται σε δικαίωμα που πηγάζει από πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας⁴⁸.

89. Επ' αυτού, θεωρώ αναγκαίο να υπογραμμίσω ότι το σχετικό με τον τρόπο ασκήσεως του ένδικου βοηθήματος κριτήριο εισήχθη με την απόφαση Baten⁴⁹, εφαρμόστηκε δε εκ νέου, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις Sapir⁵⁰, Sunico⁵¹, Pula Parking⁵² και Gradbeništvo Korana⁵³, στο ειδικότερο πλαίσιο ένδικων διαφορών στις οποίες δεν προέκυπτε, λαμβανομένων υπόψη άλλων χαρακτηριστικών, ότι το ένδικο βοήθημα στηριζόταν σε δικαίωμα πηγάζον από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελούσε έκφανση δημόσιας εξουσίας, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο καταστάσεις στις οποίες η δημόσια αρχή θα είχε τη δυνατότητα να εκδώσει πράξη δημοσίου δικαίου αφ' εαυτής εκτελεστή, απολαύοντας επομένως προνομίων που θα της παρείχαν τη δυνατότητα να αποφύγει την εφαρμογή των κανόνων του κοινού δικαίου, να εμπίπτουν παρά ταύτα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012.

90. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, καταλήγω εν γένει στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να κριθεί αν ένδικη διαφορά πρέπει να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 για τον λόγο ότι αφορά «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», πρέπει να εξετάζεται αν το ένδικο βοήθημα ερείδεται σε δικαίωμα πηγάζον από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας. Συναφώς, ένδειξη μπορεί, μεταξύ άλλων, να αποτελέσει το γεγονός ότι η δημόσια αρχή έχει τη δυνατότητα να εκδώσει πράξη δημοσίου δικαίου αφ' εαυτής εκτελεστή, με συνέπεια η εν λόγω δημόσια αρχή να βρίσκεται σε νομική θέση η οποία παρεκκλίνει από τους κανόνες του κοινού δικαίου που διέπουν τον τρόπο ασκήσεως του ασκούμενου ένδικου βοηθήματος. Αντιθέτως, το γεγονός ότι το ένδικο βοήθημα ασκείται με τη μορφή των τακτικών ένδικων βοηθημάτων δεν ασκεί επιρροή.

46 Βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1980, Rüffer (814/79, EU:C:1980:291, σκέψη 15). Η υπογράμμιση δική μου. Στις προτάσεις του στην υπόθεση Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, σημείο 38), ο γενικός εισαγγελέας N. Wahl επισήμανε ότι το σκεπτικό της αποφάσεως Rüffer εξακολουθούσε να ισχύει. Στην απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607, σκέψη 40), το Δικαστήριο επανέλαβε τη συλλογιστική αυτή.

47 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1980, Rüffer (814/79, EU:C:1980:291, σκέψη 15), και της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ. (C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 41). Στην τελευταία αυτή απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στο μέτρο που οι προβαλλόμενες πράξεις στις οποίες οφείλεται η ζημία πρέπει να θεωρούνται ως αποτέλεσμα εκδηλώσεως δημόσιας εξουσίας εκ μέρους του οικείου κράτους, στερείται οποιασδήποτε σημασίας το γεγονός ότι το ένδικο βοήθημα που ασκήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου περιβάλλεται τον μανδύα αστικής υποθέσεως.

48 Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Υ. Bot στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Fahrenbrock κ.λπ. (C-226/13, C-245/13, C-247/13 και C-578/13, EU:C:2014:2424, σημείο 57).

49 Απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2002 (C-271/00, EU:C:2002:656, σκέψη 31).

50 Απόφαση της 11ης Απριλίου 2013 (C-645/11, EU:C:2013:228, σκέψη 34).

51 Απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2013 (C-49/12, EU:C:2013:545, σκέψη 35).

52 Απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017 (C-551/15, EU:C:2017:193, σκέψεις 35 έως 37).

53 Απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019 (C-579/17, EU:C:2019:162, σκέψεις 55 έως 61).

5. Επί της επιρροής που ασκεί η ετεροδικία των διεθνών οργανισμών στην έννοια των «πράξε[ων] ή παραλείψε[ων] κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας»

91. Σε αυτό το στάδιο της αναλύσεως, θεωρώ χρήσιμο να απαντήσω στα επιχειρήματα της Ελληνικής Κυβερνήσεως και του SHAPE, σύμφωνα με τα οποία η ετεροδικία ή η ασυλία εκτελέσεως της οποίας απολαμβάνουν οι διεθνείς οργανισμοί αποτελεί μέρος των προνομίων τα οποία παρεκκλίνουν από τους συνήθεις κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και τοποθετεί αναμφισβήτητα τους διεθνείς οργανισμούς σε πλεονεκτική θέση έναντι των αντισυμβαλλομένων τους. Ένδικη διαφορά όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία διεθνής οργανισμός επικαλείται την ετεροδικία ή την ασυλία εκτελέσεως της οποίας απολαύει εμπίπτει, επομένως, κατά την άποψη της Ελληνικής Κυβερνήσεως και του SHAPE, στη σχετική με την «άσκηση της κρατικής εξουσίας» εξαίρεση.

92. Επ' αυτού, υπενθυμίζω ότι, όπως προκύπτει από το σημείο 90 των παρουσών προτάσεων, το ζήτημα αν μια δημόσια αρχή βρίσκεται σε νομική θέση η οποία παρεκκλίνει από τους κοινού δικαίου κανόνες που διέπουν τον τρόπο ασκήσεως του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος εξαρτάται από τη δυνατότητά της να εκδώσει πράξη δημοσίου δικαίου αφ' εαυτής εκτελεστή. Με άλλα λόγια, πρέπει να εξετάζεται αν η εν λόγω αρχή απολαύει προνομίων που της παρέχουν τη δυνατότητα να λαμβάνει δεσμευτικές αποφάσεις έναντι των ιδιωτών, πέραν από τα συνήθη ένδικα βοηθήματα.

93. Πλην όμως, ούτε η ασυλία εκτελέσεως ούτε η ετεροδικία αποσκοπεί στην απονομή τέτοιου είδους προνομίων. Πράγματι, όπως διαπίστωσα στο σημείο 68 των παρουσών προτάσεων, η ετεροδικία επιβάλλει απλώς στο εθνικό δικαστήριο να αρνηθεί να ασκήσει τη δικαιοδοσία που αντλεί από τον κανονισμό 1215/2012 ή από άλλα νομοθετήματα. Πιο συγκεκριμένα και πιο παραστατικά, η ετεροδικία λειτουργεί για τον δικαιούχο της ως «ασπίδα», ώστε να μην είναι δυνατόν να αχθεί αυτός ενώπιον της δικαιοσύνης, αλλά δεν του παρέχει ουδεμία ίδια εξουσία λήψεως αποφάσεων. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά την ασυλία εκτελέσεως, η οποία επιβάλλει απλώς στο δικαστήριο να αρνηθεί την επιβολή σε βάρος του δικαιούχου της εν λόγω ασυλίας μέτρων αναγκαστικής εκτελέσεως.

94. Κατά συνέπεια, αν δεν απατώμαι, το γεγονός ότι ένας από τους διαδίκους επικαλείται ετεροδικία ή ασυλία εκτελέσεως δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι η μεταξύ τους έννομη σχέση συνιστά έκφανση δημόσιας εξουσίας. Υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, από το γεγονός και μόνον ότι το SHAPE επικαλείται ενώπιον των ολλανδικών δικαστηρίων ετεροδικία ή ασυλία εκτελέσεως δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι συμβατικές δεσμεύσεις μεταξύ αυτού και της Supreme δεν συνήφθησαν ελεύθερα και ότι χαρακτηρίζονται από την άσκηση μονομερούς εξουσίας λήψεως αποφάσεων⁵⁴ ή την άσκηση υπέρμετρων εξουσιών⁵⁵.

95. Επομένως, δεν συμμερίζομαι την άποψη της Ελληνικής Κυβερνήσεως και του SHAPE. Κατά την άποψή μου, το γεγονός και μόνον ότι ένας διεθνής οργανισμός επικαλείται το προνόμιο της ετεροδικίας δεν σημαίνει ότι ο οργανισμός αυτός διαθέτει εξουσίες που είναι υπέρμετρες σε σχέση με τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

54 Βλ. αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1976, LTU (29/76, EU:C:1976:137, σκέψη 4), και της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ. (C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 37).

55 Βλ. απόφαση της 15ης Μαΐου 2003, Préservatrice foncière TIARD (C-266/01, EU:C:2003:282, σκέψη 30).

96. Εξάλλου, ακόμη και αν υποθεθεί ότι δύναται το προνόμιο της ετεροδικίας το οποίο επικαλείται ένα κράτος να αποτελέσει ένδειξη ότι το συγκεκριμένο κράτος ενήργησε κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας⁵⁶, τούτο δεν ισχύει, εν πάση περιπτώσει, όταν η επίκληση της ετεροδικίας ή της ασυλίας εκτελέσεως γίνεται από διεθνή οργανισμό. Δεδομένου ότι οι ασυλίες αυτές δεν περιορίζονται στις *acta jure imperii*, δεν προσφέρουν, κατά τη γνώμη μου, καμία βοήθεια προκειμένου να απαντηθεί το ερώτημα εάν ο εν λόγω οργανισμός ενήργησε κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας.

Ε. Επί του ζητήματος αν ένδικο βοήθημα όπως η αίτηση της κύριας δίκης εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012

97. Υπενθυμίζεται, αφενός, ότι, όπως επισημάνθηκε στο σημείο 90 των παρούσων προτάσεων, προκειμένου να κριθεί αν μια διαφορά πρέπει να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 για τον λόγο ότι αφορά «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας», πρέπει να εξεταστεί αν το ένδικο βοήθημα ερείδεται σε δικαίωμα που πηγάζει από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας. Αφετέρου, το αν μια αίτηση για τη λήψη «ασφαλιστικών μέτρων» εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω κανονισμού εξαρτάται, όπως διευκρίνισα στο σημείο 47 των παρούσων προτάσεων, από τη φύση των δικαιωμάτων στην εξασφάλιση των οποίων αποβλέπουν τα μέτρα αυτά.

98. Εξεταζόμενα από κοινού, τα δύο αυτά κριτήρια απαιτούν, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, να διακριβωθεί αν η συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου η οποία αποτελεί το αντικείμενο της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων του SHAPE αποσκοπούσε στη διασφάλιση δικαιώματος πηγάζοντος από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας.

99. Επ' αυτού, υπενθυμίζεται ότι το ίδιο το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι η εν λόγω συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου σκοπούσε στη διασφάλιση της προστασίας συμβατικής φύσεως απαιτήσεως, την οποία η Supreme διατείνεται ότι αντλεί από τις BOA που συνήψε με το SHAPE.

100. Φρονώ ότι η συγκεκριμένη συμβατική σχέση δεν αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας, εκτός αν αποδειχθεί ότι οι επίμαχες συμβατικές ρήτρες απηχούν ενάσκηση εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει.

101. Ειδικότερα, η ίδια η Supreme παραδέχεται ότι οι μεταξύ των μερών υποχρεώσεις είχαν συνομολογηθεί ελεύθερα. Εξάλλου, οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι οι BOA αποτελούν συμβάσεις οι οποίες αντικατοπτρίζουν τους όρους της αγοράς και οι οποίες είχαν συναφθεί κατόπιν διαδικασίας προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών.

102. Φρονώ ότι οι διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρούνται από το γεγονός ότι η Supreme παρέδωσε, βάσει των συμβάσεων αυτών, στο SHAPE ποσότητες καυσίμων για τις ανάγκες στρατιωτικής επιχειρήσεως του NATO για τη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στο Αφγανιστάν.

⁵⁶ Βλ. επ' αυτού, ανωτέρω, σημεία 60 και 61 των παρούσων προτάσεων. Σημειώνω ότι, σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς, η διάκριση που γίνεται στο εθιμικό διεθνές δίκαιο μεταξύ των *acta jure imperii* και των *acta jure gestionis* πόρρω απέχει από το να είναι προφανής (βλ., μεταξύ άλλων, Yang, X., *State Immunity in International Law*, Cambridge Studies in International and Comparative Law, Cambridge University Press, 2012, σ. 60). Στις προτάσεις του στην υπόθεση *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:309, σημείο 23), ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi επισήμανε επίσης ότι η επικράτηση της θεωρίας της σχετικής ετεροδικίας των κρατών δεν είναι αυτονόητη και ότι οι εθνικές λύσεις εξακολουθούσαν να χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία, προκρίνοντας «είτε τη φύση των εκτελούμενων καθηκόντων είτε τον σκοπό τους είτε τη φύση της οικείας συμβάσεως» ή ακόμη δεχόμενες ότι τα κριτήρια αυτά πρέπει να πληρούνται σωρευτικά προκειμένου να αίρεται η ετεροδικία.

103. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, η τελική χρήση από το SHAPE των καυσίμων που παραδόθηκαν δεν επηρεάζει τη συμβατική έννομη σχέση των μερών. Το συγκεκριμένο υπόβαθρο καθιστά δυνατή την κατανόηση του πλαισίου εντός του οποίου γεννήθηκε η σχέση αυτή, αλλά δεν αποδεικνύει, από μόνο του, ότι η εν λόγω σχέση αποτελεί έκφανση εξουσιών που είναι υπέρμετρες σε σύγκριση με τους εφαρμοζόμενους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

104. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, φρονώ ότι αίτηση ασφαλιστικών μέτρων όπως αυτή του SHAPE, με την οποία επιδιώκεται η άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», εφόσον η εν λόγω συντηρητική κατάσχεση απέβλεπε στην εξασφάλιση της προστασίας δικαιώματος πηγάζοντος από συμβατική έννομη σχέση η οποία δεν αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει.

V. Πρόταση

105. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) ως εξής:

- 1) Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι το ζήτημα αν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, με την οποία ζητείται η άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, εμπίπτει στις κατά την έννοια της διατάξεως αυτής «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» εξαρτάται από τη φύση του δικαιώματος στη διασφάλιση του οποίου απέβλεπε η εν λόγω συντηρητική κατάσχεση, καθώς και από το αν το δικαίωμα αυτό πηγάζει από πράξη δημόσιας εξουσίας ή από έννομη σχέση η οποία αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει, λαμβανομένης υπόψη της εξαιρέσεως σχετικά με «πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας» που προβλέπεται στη διάταξη αυτή.
- 2) Το γεγονός ότι ο διεθνής οργανισμός επικαλείται το προνόμιο της ετεροδικίας του οποίου ισχυρίζεται ότι απολαύει δυνάμει του διεθνούς δικαίου δεν είναι καθοριστικό για τους σκοπούς της αναλύσεως αυτής και δεν δύναται να εμποδίσει το εθνικό δικαστήριο να κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του κανονισμού 1215/2012.